

Nader onderzoek vleermuis, huismus, gierzwaluw
en steenmarter

Nijverheidsweg 1 Aalten

Nader onderzoek vleermuis, huismus, gierzwaluw en steenmarter

Nijverheidsweg 1 Aalten

Colofon

Abonnementhouder van de Nationale Databank Flora en Fauna

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Woonstaete BV

Projectnummer en versie: 7965 versie 1.0	Status: Definitief
Auteur: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise e.a
Ligging projectgebied: Nijverheidsweg 1 Aalten	Rapportdatum: 13-10-2025

Correspondentieadres:
Nobelstraat 7-5
7131PZ Lichtenvoorde

E: info@natuurbankoverijssel.nl
T: 0850-509852

Aansprakelijkheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Natuurbank Overijssel accepteert geen aansprakelijkheid ten aanzien van beslissingen die de opdrachtgever neemt naar aanleiding van het door Natuurbank Overijssel uitgevoerde onderzoek. Natuurbank Overijssel is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbank Overijssel; opdrachtgever vrijwaart Natuurbank Overijssel voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding.....	4
1.2	Reikwijdte.....	4
1.3	Onderzoeksvraag.....	4
HOOFDSTUK 2	HET ONDERZOEKSGBIED.....	5
2.1	Situering	5
2.2	Beschrijving van het onderzoeksgebied	5
HOOFDSTUK 3	METHODE	7
3.1	Vleermuizen	7
3.2	Steenmarter	8
3.3	Huismus.....	8
3.4	Gierzwaluw.....	9
HOOFDSTUK 4	RESULTATEN.....	10
4.1	Vleermuizen	10
4.2	Steenmarter	10
4.3	Huismus.....	10
4.4	Gierzwaluw.....	10
4.5	Overige waarnemingen	10
HOOFDSTUK 5	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	11
5.1	Samenvatting.....	11
5.2	Conclusie	11

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Er zijn concrete plannen voor herontwikkeling van een bedrijfslocatie aan de Nijverheidsweg 1 te Aalten. Het voornemen bestaat de bestaande bedrijfsbebouwing te slopen om plek te maken voor de bouw van 64 woningen. Naar aanleiding van een verkennend natuurwaardenonderzoek, uitgevoerd op 22 april 2025, heeft Natuurbank Overijssel opdracht gekregen aanvullend onderzoek te doen naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarter en nestplaatsen van huismussen en gierzwaluwen in het pand en het gebruik van de buitenruimte door huismussen. Uit het verkennend onderzoek is gebleken dat het niet aannemelijk is dat huismussen of gierzwaluwen in de te slopen bebouwing nestelen, maar om juridische zekerheid te verkrijgen in de ruimtelijke procedure, is besloten deze functies alsnog te onderzoeken.

In het kader van de zorgplicht (Art. 11.27, Bal) moet voorafgaand aan een ingreep, welke mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde diersoorten, een effectbeoordeling plaats vinden. Omdat met een eenmalige visuele inspectie, de functie en betekenis van de aanwezige bebouwing voor vleermuizen niet (volledig) vastgesteld kan worden, was gericht vervolgonderzoek noodzakelijk.

1.2 Reikwijdte

In voorliggend rapport worden de bevindingen van onderzoek naar de functie van de bebouwing voor vleermuizen en steenmarters gepresenteerd. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode juni-september 2025.

1.3 Onderzoeksvraag

Het onderzoek is uitgevoerd om antwoord te kunnen geven op de volgende onderzoeksvragen:

1. Bezetten vleermuizen een verblijfplaats in de bebouwing in het plangebied? Zo ja, welke soort, welke aantallen, welke functie heeft de verblijfplaats en waar bevinden zich de verblijfplaatsen?
2. Bezet de steenmarter een verblijfplaats in het gebouw? Zo ja, waar in het gebouw bevindt zich de verblijfplaats?
3. Nestelen huismussen in het te slopen gebouw? Zo ja, hoeveel paar huismussen nestelen in het gebouw en waar in het gebouw bevinden zich de nesten?
4. Nestelen Gierzwaluwen in het te slopen gebouw? Zo ja, hoeveel paar gierzwaluwen nestelen in het gebouw en waar in het gebouw bevinden zich de nesten?
5. Wat is de betekenis van de buitenruimte voor huismussen?

Voorliggend rapport is eenvoudig van opzet. Niet relevante informatie verkregen tijdens het onderzoek wordt niet meegenomen in dit rapport. Natuurbank Overijssel beseft dat natuuronderzoek kostbaar is en probeert de kosten voor de opdrachtgever zo laag mogelijk te houden, onder andere door het rapport kort en bondig op te stellen met uitsluitend de benodigde en relevante informatie zoals methode, verantwoording van de afgelegde bezoeken en weergave van de bevindingen.

HOOFDSTUK 2 HET ONDERZOEKSGBIED

2.1 Situering

Het plangebied is gesitueerd aan de Nijverheidsweg 1 te Aalten. Het betreft een perceel waar in het verleden garagebedrijf Winkelhorst was gevestigd. In 2025 werd het pand gebruikt als kringloopwinkel.

2.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bestaat bebouwing, erfverharding en grasland dat vrij intensief gemaaid wordt. In het onderzoeksgebied staan enkele aan elkaar gebouwde bedrijfspanden. De gebouwen zijn gedekt met bitumen dakleer. Op onderstaande afbeelding wordt de begrenzing van het plangebied weergegeven.

Luchtfoto met de begrenzing van het onderzoeksgebied, aangegeven met de gele lijn (bron: ruimtelijkeplannen.nl).

Impressie van het onderzochte gebouw (bron: Google Maps).

In dit hoofdstuk wordt de toegepaste onderzoeksmethode verwoord.

3.1 Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertrackingsfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2n). Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geïnterpreteerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaansameling en gebiedsgebruik. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (Pulsar Helion xq28). Een dergelijke camera is van grote meerwaarde bij het waarnemen van zwermende dieren tijdens het binnenvliegen, tijdens de baltsperiode en voor het waarnemen van vleermuizen met een extreem zachte sonar, zoals de gewone grootoorvleermuis.

Het onderzoek is opgezet om duidelijkheid te krijgen over de functie van het gebouw in het onderzoeksgebied als verblijfplaats voor vleermuizen. Het onderzoek is afgestemd op het mogelijk voorkomen van alle gebouwbewonende soorten. Het gebouw lijkt geschikt als zomer-, kraam- en paarverblijfplaats. De bebouwing wordt niet geschikt geacht als massa-winterverblijfplaats.

Aanpassing vleermuisprotocol 2025

In februari 2025 is het vleermuisprotocol aangepast. Deze aanpassing treft uitsluitend onderzoek naar meervleermuizen om de omgeving van bekende kraamverblijven en mannengroepen en onderzoek naar paarverblijfplaatsen van deze soort. Voor paarverblijf- & zwermplaatsen is de definitie van de objecten aangepast, de inspanning is niet bedoeld voor gebouwen zoals woonhuizen, maar denk hier aan bruggen, sluizen, gemalen, elektriciteitshuisjes, boomholtes, vleermuiskasten, stadsmuren, bunkers, meerpalen, ijskelders, forten, verlaten gebouwen, schoorstenen, putten, etc.

De aanpassing bestaat uit het uitvoeren van extra bezoeken indien de onderzoekslocatie in de directe omgeving van een bekende kraamkolonie ligt en een ochtendronde in juli in de buurt van een mannengroep.

Het geactualiseerde protocol schrijft nu ochtendonderzoek voor in plaats van avondonderzoek. In gebieden nabij kraamkolonies (te downloaden via Netwerk Groene Bureaus/vleermuisprotocol, zijn twee ochtendrondes (verplicht in de kraamperiode). In zowel de rode gebieden (kraamkolonies) als de blauwe gebieden (mannenverblijven) is een extra ochtendronde in juli nodig voor het opsporen van satelliet verblijfplaatsen. Onderzoek naar paarverblijfplaatsen hoeft niet plaats te vinden bij door mensen bewoonde objecten, zoals woningen en appartementengebouwen.

De onderzoekslocatie ligt niet nabij een bekende kraamkolonie of mannengroep van meervleermuizen (NDFF, 2025). Het onderzoek hoeft daarom niet afgestemd te worden op mogelijke aanwezigheid van een verblijfplaats van meervleermuizen.

Voor het in beeld brengen van de betekenis van de bebouwing voor vleermuizen zijn vijf verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juni en juli zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven, de bezoeken in augustus en september zijn uitgevoerd in verband met onderzoek naar paarverblijfplaatsen. De bebouwing wordt niet geschikt geacht als (massa) winterverblijfplaats voor vleermuizen vanwege het ontbreken van hoge bebouwing (>2 bouwlagen) of bebouwing met veel bouwmasse en wordt nauwelijks verwarmd. De inschatting van de geschiktheid van de bebouwing als massa-winterverblijfplaats wordt ook door het bevoegde gezag (provincie) toegepast.

Het onderzoek is uitgevoerd door vier onderzoekers die tegelijkertijd het gebouw bekeken.

In onderstaande tabel worden de verschillende bezoekdata weergegeven.

<i>Datum</i>	<i>Tijd</i>	<i>Zon onder/op</i>	<i>Aantal onderzoekers</i>	<i>Weersomstandigheden</i>
05-06-2025	21:45-00:20	21:48 uur	4	Droog, 15 °C, zwakke wind, bewolkt
27-06-2025	21:55-00:30	21:57 uur	4	Droog, 21 °C, zwakke wind, bewolkt
10-07-2025	2:25-5:30	05:26 uur	4	Droog, 12 °C, matige wind, bewolkt
22-8-2025	22:00-0:00	20:42 uur	1	Bewolkt, droog, zwakke wind 17 °C
15-9-2025	21:55-23:55	20:48 uur	1	Bewolkt, droog (na buien overdag), zwakke wind, 17 °C

Bezoekschema vleermuisonderzoek.

3.2 Steenmarter

Er bestaat geen toepasbaar goedgekeurd onderzoeksprotocol voor onderzoek naar verblijfplaatsen van de steenmarter. Onderzoek met wildcamera's, al dan niet met lokgeur, kan de aanwezigheid van de soort aantonen, maar niet de verblijfplaats. Steenmarters verlaten hun verblijfplaats in de schemering, waarbij vrouwtjes met jongen, soms zelfs rond zonsondergang al op pad gaan (pers. Waarneming auteur). Steenmarters lopen daarbij niet zelden over de daken van gebouwen op over erfverharding en kunnen dan opgemerkt worden. Soms wordt hun aanwezigheid ook kenbaar gemaakt door alarmerende vogels (merel). Jonge marters worden doorgaans opgemerkt omdat ze herrie maken (tijdens het ravotten) of als nieuwsgierige, ongeduldige jonge marters op de gebouwen zitten, in afwachting van hun moeder (pers. Waarneming auteur).

Er is tijdens alle vleermuisbezoeken aan het erf is gelet op de aanwezigheid van de steenmarter. Daarbij is gebruik gemaakt van een verrekijker en warmtebeeldcamera (Helion Pulsar XP1.4).

Op 27 september 2025 is het gebouw aan de binnenzijde geïnspecteerd door de auteur op sporen van de steenmarter. Er zijn toen geen sporen gevonden die op de aanwezigheid van de soort duiden, zoals prooiresten, uitwerpselen of de (penetrante) geur van een latrine.

3.3 Huismus

Er is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nesten van huismussen en het gebruik van de buitenruimte als foeragegebied.

De huismus is een gebouwbewonende soort waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Deze soort kan het beste tijdens de ochtend geïnventariseerd worden. Dan is de zangactiviteit van mannetjes het hoogst. Er is geïnventariseerd op territoriaal gedrag, transport van voedsel, transport van nestmateriaal etc. Zo zijn de nestlocaties vastgesteld. Tevens is in beeld gebracht of er (essentiële) elementen van de functionele leefomgeving zich binnen het onderzoeksgebied bevinden. Deze elementen zijn vooral de plekken waar gevoerageerd en geslapen wordt, zoals struiken, hagen, klimop en kruidenrijke vegetaties. Conform de richtlijnen van het kennisdocument zijn 2 ochtendbezoeken, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen, uitgevoerd in de periode 1 april t/m 15 mei (zie onder). Middels dit onderzoek is een volledig beeld ontstaan over de aanwezigheid van en het gebiedsgebruik door huismussen.

t

3.4 Gierzwaluw

De gierzwaluw is een gebouwbewonende soort waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. De soort nestelt hoofdzakelijk in woningen, maar kan ook een nestplaats bezetten in andere gebouwen, zoals bedrijfspanden.

Voor het in kaart brengen van nestplaatsen van gierzwaluwen, is het is het plangebied zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Er is in de avonduren gekeken naar in- en uitvliegende gierzwaluwen en geluisterd naar roepende jongen en volwassen dieren vanuit de nestplaats. Tevens is gelet op laag, rond het gebouw vliegende (groepjes) vleermuizen. Dergelijk gedrag vormt een aanwijzing voor de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen in de directe omgeving.

<i>Datum</i>	<i>Tijd</i>	<i>Zon onder/op</i>	<i>Aantal onderzoekers</i>	<i>Weersomstandigheden</i>
05-06-2025	20:18-22:18	21:48 uur	4	Droog, 15 °C, zwakke wind, bewolkt
27-06-2025	20:30-22:30	21:58 uur	4	Droog, 21 °C, zwakke wind, bewolkt
10-07-2025	20:21-22:21	21:51 uur	4	Droog, 21 °C, matige wind, half bewolkt

HOOFDSTUK 4 RESULTATEN

4.1 Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen in het onderzoeksgebied vastgesteld en het plangebied wordt nauwelijks gebruikt als foerageergebied. Enkele malen is een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen langs de uiterste zuidrand van het plangebied, terwijl deze foerageerde rond de bomen, net ten zuiden van het plangebied. Boven het grasland is ook één maal (kortstondig) een foeragerende laatvlieger waargenomen.

4.2 Steenmarter

Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat de steenmarter een verblijfplaats bezet in het onderzoeksgebied.

4.3 Huismus

Er zijn geen nesten van huismussen in het plangebied vastgesteld. Ook zijn geen foeragerende huismussen in het onderzoeksgebied vastgesteld. Ook zijn geen kwetterplekken of plekken gevonden waar huismussen stofbaden hebben. Het onderzoeksgebied heeft geen betekenis als leefgebied voor huismussen.

4.4 Gierzwaluw

Er zijn geen nesten van gierzwaluwen in het plangebied vastgesteld. Wel werden gierzwaluwen waargenomen die boven het onderzoeksgebied vlogen. Deze nesten in de woonwijken buiten het onderzoeksgebied.

4.5 Overige waarnemingen

Er zijn andere beschermde soorten in het onderzoeksgebied vastgesteld, zoals uilen, huismussen, steenmarter of gierzwaluwen.

HOOFDSTUK 5 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

5.1 Samenvatting

In 2025 is het plangebied Nijverheidsweg 1 te Aalten onderzocht op verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarter en nestplaatsen van huismussen en gierzwaluwen. Tevens is gekeken naar het gebruik van het plangebied als functioneel leefgebied van huismussen, zoals de aanwezigheid van een kwetterplek, foerageergebied of stofbad.

De onderzoeken zijn uitgevoerd conform het daarvoor geldende onderzoeksprotocollen.

Onderzoek heeft aangetoond dat vleermuizen en steenmarter geen verblijfplaats bezetten in het onderzoeksgebied en dat huismussen en gierzwaluwen er geen nestplaats bezet. Ook vormt het geen functioneel leefgebied voor huismussen die buiten het plangebied nestelen.

5.2 Conclusie

In verband met de sloop van het gebouw hoeft geen rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen of steenmarter, of nestplaats van huismussen of gierzwaluwen in het gebouw. Als gevolg van het herinrichten van het perceel wordt de functionaliteit van huismussennesten buiten het onderzoeksgebied niet beïnvloed.

Geraadpleegde bronnen

Kennisdocument huismus (BIJ12)
Kennisdocument gierzwaluw (BIJ12)
Kennisdocument steenuil (BIJ12)
Kennisdocument Laatvlieger (BIJ12)
De steenmarter. KNNV Uitgeverij.

Internet:

www.sovon.nl

www.kadaster.nl

Vleermuisprotocol 2021, versie februari 2025